

بهارستان

«نگارنده یقین دارد این متن «بهارستان جامی» که اینک در دسترس فرهنگ پڑهان و دانشجویان قرار میگیرد نسبت به متن همه نسخه‌های خطی و نثرهای پیشین صحیح تر و کامل تر است ولی نمیتوان ادعا کرد که این متن عیناً همان متن «بهارستان» است که بقلم مولوی جامی برشته تحریر درآمده است. این سخن آقای اعلاخان افسح‌زاد، پژوهشگر دانشور تاجیکی است که کتاب بهارستان جامی را ویراسته و پرداخته است.

برای چاپ تازه بهارستان در تاجیکستان چهار نسخه را پیش دست داشته‌اند: این چهار نسخه قدیمی که اساس کار تهیه متن علمی انتقادی حاضر قرار گرفته‌اند برگزیده‌ای است تقریباً از بین دو صد نسخه‌ی که در کتابخانه‌های دولتی شهرهای دوشنبه، تاشکند، سمقند، بخارا، باکو، عشق‌آباد، تفلیس، مسکو، لنین‌گراد و سایر شهرهای شوروی موجود بوده. همچنین نسخه‌های متعلق به اشخاص مختلف که مورد بررسی و تحقیق نگارنده قرار گرفته است.

«با اینکه این چهار نسخه از نظر اصالت و تفاسات نسبت بهم در یک ردیف قرار دارند ولی یک نسخه به نسبت قدمت کتابت از همه نسخه‌های موجوده ممتاز و مشخص تر بود آنرا اساس کار تر تیب متن قرار دادیم.» این نسخه در گنجینه دستویسهای شرقی فرهنگستان علوم ازبکستان نگاهداری میشود. تاریخ کتابت آن سال ۸۹۵ هجری یا ۱۴۸۹-۱۴۹۰ میلادی ثبت شده است یعنی در زمان حیات مؤلف مولوی جامی در همانجا بخط شخص دیگری این جمله قید گردیده است «بعد از تصنیف به سه سال این کتاب نوشته شده» کاتب نسخه کمال الدین محمود بن جلال الدین جوشقانی میباشد با خط نستعلیق بسیار زیبا و پخته بر کاغذ نخودی رنگ هراتی کتابت شده است.

این کتاب را «پژوهشکده خاورشناسی فرهنگستان تاجیکستان و سازمان دانش» شهر هوشنبه بچاپ رسانیده‌اند با کاغذ و چاپ ساده و بسیار ارزان به اندازه خشتی کوچک. خط، تعلیق آن آنچنان نیست. کتاب پیشگفتاری دارد و فهرستی و نامنامه‌ای.

* * *

بهارستان کتابی است مانده نویسی گلستان سعدی، که استاد جامی برای آموزش فرزندش ضیاءالدین یوسف نوشته است. پراست ازداستانها، تاریخ سخنسرایان، شیرین سخنی‌ها همه کو‌ناه و سنجیده بسیاری از آنها، آفریده خود جامی است و درجائی دیگر نیست گفتارش رساست و روان، با زیبایی و شیوایی کم. هشت «روضه» دارد بایک مقدمه و یک خاتمه همچون گلستان که هشت باب است. روضه نخستین - درنشر ریاحین بساتین هدایت - روضه دوم در ترشیح شقایق دقایق - روضه سوم در بیان شکفتن شکوفه‌های نصف و عدالت - روضه چهارم در وصف میوه پختی جود و کرم. روضه پنجم در تفریر رقت بلبلان چمن عشق - روضه ششم - در وزیدن نسایم ملاطفت. روضه هفتم در داستان مرغان قافیه سنج در سراستان سخنوری - روضه هشتم - در حکایتی چند از زبان احوال بی‌زبانان.

ض. س.

دریاچه زیر زمینی یاسیخان واقع در توکمستان در آن واحد هم دارای آب شور و هم آب شیرین و گوارا می‌باشد. که در دو طبقه جداگانه قرار گرفته است. چندین سال است که آب آشامیدنی شهر کاکارکنان نفت نمیت داغ از طریق لوله‌ای به طول صد کیلومتر از این دریاچه تأمین می‌شود. برای اینکه آب شیرین که در لایه زیرین قرار دارد با آب شور که در سطح دریاچه قرار گرفته مخلوط نشود، آب هر دو لایه در یک زمان بوسیله دو چاه جداگانه با پمپ به بالا کشیده می‌شود.

